

Za vseučilišče v Ljubljani.

Govor poslanca dra. D. Majarona v deželnem zboru kranjskem dne
11. februarja t. l. (Po stenografičnem zapisniku.)

Visoka zbornica!

Vprašanje zastran slovenske univerze v Ljubljani, katero smo sedaj postavili na dnevni red, ni novo vprašanje. Ravno če pregledamo povestnico tega vprašanja, se deželni in narodni zastopniki lahko mnogo naučimo. Mi zvemo, kako blizu Ljubljane je že bil ideal slovenskega vseučilišča, kako pa se je oddaljil in tembolj oddaljeval, čim nižje se je usedal nivô kranjske in slovenske politike, bodisi vsled vnanjega pritiska, bodisi, in to še v večji meri, vsled notranje raztrganosti. Kako nevarno je puščati izpred očij velika kulturna in politična vprašanja, pa se zato plaziti po tleh za drobtinami — to nam kaže ravno letošnja petdesetletnica vprašanja o slovenski univerzi v Ljubljani.

Kako je bilo s tem vprašanjem ravno pred 50. leti?

Dovolite mi, moja gospoda, in dovoli mi pred vsem preč. gospoda deželnega glavarja namestnik, da tukaj prečitam nekoliko zgodovine (»Slovenci in 1848. leto« od Jos. Apiha), kajti stvar je prezanimiva v svojih podrobnostih. (Čita:)

»Leto 1848. je pa rodilo tudi idejo slovenske univerze v Ljubljani; ta naj bi bila krona narodnega šolstva . . . Sprožil je to idejo dr. Sporer, ravnatelj ranocelniške šole in liceja; soglasno je zahtevalo univerzo 2. majnika učiteljstvo ranocelniško in dijaki licejski; veliki zbor je 11. majnika odobril obširno peticijo do magistrata, v kateri se je dr. Sporer staral dokazati potrebo, važnost in izvedljivost univerze v Ljubljani; univerza je potrebna »za popolno izomikanje mladine v vseh višjih vedah, primernih duhu narodovemu. Razprostrana slovenska narodnost zahteva in zasluži tako samostalno in popolno ustanovo, katero zahteva za sleharni narod tudi strog glas sedanje dobe. Zarad pomanjkanja višjih šol trpi narod hudo škodo; bistre glave iščejo svojo izomikanje v tujih deželah in v tujih jezikih; tam se vspnejo do imenitnosti in zapadejo tujim narodom; zato zgublja domovina svoje najboljše moči in prepade v duševno dremoto, iz katere jo zbujejo samo vnanji spodbadi.« Našteval je tudi premnoge učne pripomočke v Ljub-

ljani: bogato knjižnico, velik muzej, botaniški vrt, zbirke ranocelniške šole itd. Podpisani so na tej spomenici dr. Sporer, J. Župan, J. Pavšek, Urban Jerin, Metelko, dr. Jan. Pogačar, dr. M. Leben, dr. Jan. Semen, dr. Jan. Čuber, dr. Fr. Schiffrer, dr. Bleiweis, Jan. Krsnik, dr. Vil. Unger, dr. A. Jarc, dr. Kleemann, dr. Hummel itd. — Meščanski odbor ljubljanski je radostno pozdravil idejo univerze, a obžaloval, da ne more dati nobene denarne podpore; obljubil je samo, da bo po svojih močeh pospeševal dotična prizadevanja (20. majnika 1848)... Kranjski deželni stanovi so v istem smislu rešili vlogo modroslovske fakultete ljubljanske. — Ljubljansko »slovensko društvo« se je potem prijelo te zadeve in je 14. septembra poslalo dotično prošnjo ministerstvu. Ko je začelo se novo šolsko leto in so bile še zaprte univerze v Gradci itd., prosili so nekateri dijaki, da naj vlada dovoli vsaj nekatera predavanja medicinska v Ljubljani; oglasili so se za nje že nekateri učenjaki brezplačno; to prošnjo je podpiralo »slovensko društvo«, zajedno proseče, da se naj ne odpravi ranocelniška šola, dokler ni univerze; prosilo je društvo dalje za predavanja o narodnem in državnem pravu. Med tem je pa vlada odgovorila na prvo peticijo: 5. oktobra je obljubila univerzo v Ljubljani, (Poslanec Hribar: »Čujte!«) in je pozvala društvo, da jej naj nasvetuje strokovnjake, ki hote začeti slovenska predavanja o civilnem in kriminalnem pravu. Za veselo to vest so si pridobili zaslug tudi slovenski državni poslanci. Že meseca septembra je dr. Ulepić v državnem zboru vložil predlog, da se naj vlada pozove, da ustanovi v Ljubljani slovensko univerzo, dr. Kavčič pa je dne 4. septembra šel z nekaterimi drugimi slovenskimi poslanci k državnemu tajniku v ministerstvu za uk, Feuchterslebnu, in mu razložil važnost slovenske univerze; Feuchtersleben je odgovoril, da je želja popolnoma opravičena in naravna posledica narodne ravnopravnosti, samo zarad stroškov je imel pomislek, a Ambrožu so v finančnem ministerstvu rekli, da zarad par tisoč goldinarjev ne bodo delali kake sile. — Za slovenska pravoslovna predavanja se je kmalu oglasilo izdatno število pravoslovcev, oglasil se je na pr. dr. Ivan Ahačič za predavanja o gradjanskem zakoniku in ljubljanski magistrat ga je vladi toplo priporočal, poudarjajoč njegovo zmožnost in znanje jezika. Vlada ga pa ni sprejela, nego je odobrila predlog »sloven-

skega društva«, katero je nasvetovalo za ona predavanja dr. Lehmannna za kriminalni in Ant. Mažgon za civilni zakonik; oba sta stavila pogoj, da jima pomagajo ostali ljubljanski veščaki pri poslovenjevanju zakonikov in z nadomestovanjem za slučaj bolezni ali drugih ovir; za namestnika Mažgonu se je odbral dr. Ahačič, Lehmannu pa dr. Haan; ponudili so se tudi dr. Kerstein, dr. Hradecky, dr. Martinak in dr. Bučar... Ko so se povrnili mirnejši časi, stavljal je v državnem zboru v Kromeriži dr. Ulepič vnovič do vlade vprašanje, je-li misli ustreči narodu ali ne. »Napredek je geslo in temu odgovarjajo reforme v vseh društvenih razmerah ustavnih evropskih držav. Država mora skrbeti v prvi vrsti, da se razvije omikano življenje in prosveta v pravem smislu, kajti človek postane v istini človek samo po uku in vzgoji; država sama pa se približuje prosveti samo po razvoju individualnega narodnega življenja«. Vlada naj Ljubljano odškoduje za izgubo ranocelniške šole; vladna okrožnica poudarja tudi sama, da se osnujé učilišča, primerna potrebam pojedinih narodov; naroda slovenskega središče pa je Ljubljana... Malo dni pred razpustom kromeriškega državnega zbora je Stadion odgovoril, da se je vlada uverila, da je univerza v Ljubljani koristna in potrebna (Poslanec Hribar: »Čujte!« Poslanec Globočnik: »Dobro!«) in da njeno ustanovljenje zahteva tudi »strogo spoštovanje načela narodne ravnopravnosti in jednomernega varovanja vseh interesov«. A uresničiti se načrt more šele tedaj, ko bo dovršena reforma višjih šol; za zdaj se bodo začela slovenska pravoslovna predavanja. Pomladi leta 1849. sta Mažgon in Lehmann začela predavati in imela sta dovolj slušateljev. Mažgon pa je umrl še tistega poletja in vlada je takoj ustavila predavanja; obljubila pa je, da se bodo nadaljevala na Graški univerzi. Ta obljuba se je uresničila, kajti slovenska pravoslovna predavanja so v Gradci prevzeli dr. Kranjec, dr. Kopač in dr. Skedl... Zastop mesta ljubljanskega je l. 1849. vnovič pri vladi prosil med drugimi stvarmi tudi za univerzo, dr. Bleiweis je sestavil peticijo in jo podpiral z raznimi razlogi... 11. oktobra 1849 je vlada rešila peticijo ljubljanskega zastopa; pozivala je mesto, da naj pove, koliko bi plačevalo za realko — univerza pa da se mora odložiti zarad velikih troškov in ker se ne more znižati število obstoječih univerz, pa tudi ne ustreči vsem dotičnim željam.«

Moja gospôda! Ako bi dandanašnji človek vsega tega v zgodovini ne čital, moral bi tako pripovedovanje smatrati za golo pravljico. Zgodovinska resnica pa ostane, da so že pred 50. leti zastopniki naše dežele bili jedini v vprašanji zastran slovenske univerze v Ljubljani, da so jo energično zahtevali, da je na drugi strani bila dunajska vlada pripravljena ustreči tej želji in da ni poznala drugega izgovora, kakor le pomanjkanje denarja. Človek bi mislil, da tekom petdesetletja, v katerem se je slovenski narod na lastnih nogah duševno tako krepko razvijal, v kateri dobi je državna vlada pod geslom napredka trosila ogromne svote za povzdigo šolstva, mislil bi torej, da v tem času moralo je tudi vprašanje radi slovenske univerze že davno dozoreti do ugodne rešitve! Ali vse drugo prej, nego to! Politika v najslabšem pomenu besede razdvojila je zastopnike jedne in iste dežele (Poslanec Hribar: »Žalibog!«), da so prezirali smotre, katere so njihovi predniki kot skupne smatrali, in mej temi tudi slovensko univerzo v Ljubljani. Ali kar je najžalostneje, prezirali so jo sami zastopniki slovenskega naroda. Zahtevali je niso niti od slovenskim težnjam nasprotnih vlad, niti od vlad, ki so se jim prijazne kazale. Vprašanje radi slovenskega vseučilišča je skoraj popolnoma izginilo iz programa, in nepolitični, kakor le moremo biti, skrčevali smo svoje zahteve na ustanovitev pravne akademije, ali na oživotvorjenje slovenskih juridičnih predavanj na graški univerzi ali celo na reciprociteto z zagrebškim vseučiliščem. Kaj pa je bilo posledica te popustljivosti? Obveljalo je zopet načelo, da se v politiki tem manj doseže, čim manj se zahteva. (Poslanec Hribar: »Res je!«) Niti reaktiviranja slovenskih pravoslovnih predavanj na graškem vseučilišču nismo dosegli. Ko se je l. 1891. ta gotovo skromna želja v budgetnem odseku poslanske zbornice izrazila, odgovoril nam je minister, »da ta želja je tačas in v obstoječih razmerah sploh neizvedljiva«. Kar je bilo izvedljivo l. 1850., ko ni bilo niti sluha o slovenskem uradovanju, ravno tako niti mrve slovenskega pravniškega slovstva — to je bilo neizvedljivo l. 1891., ko so vsi zakoni na slovenščino prevedeni, ko se je slovenski jezik izolikal do popolne sposobnosti kot uradni in parlamentarni, kakor tudi kot pravoslovstveni jezik! Seveda je ministrov odgovor popolnoma sapo zapr! Gospod naučni minister sicer ni odrekel potrebe tacih predavanj, toda skliceval

se je na to, da bi »vedba paralelnih predavanj v slovenskem jeziku na juridični fakulteti v Gradci pomenila konečno razdelitev te fakultete«. Ta argument pa je tak, da naravnost podpira posebno slovensko univerzo. (Posl. Hribar: »Dobro, dobro!«) Ako je razdelitev graškega vseučilišča res tako težavna, na drugi strani pa se potreba vsaj pravoslovnih predavanj v slovenščini ne zanika, tedaj smemo le zahtevati, da se že v ta namen osnuje posebna univerza. Ali ta zahteva se niti pri imenovani priliki, niti zadnja leta ni ponovila, ker smo ravno takoimenovano idejalno politiko zamenjali z realno, katera poslednja, kakor kaže mnogoletna izkušnja, zares kolosalne napredke donaša. (Veselost.)

Po tem uvodu, s katerim sem skušal opravičiti svojo trditev, da je zgodovina vprašanja radi slovenske univerze v Ljubljani za nas vse jako poučna, usojam se prestopati k svoji pravi nalogi, k utemeljevanju svojega in svojih tovarišev — tako rekoč — jubilejnega predloga. Pri tem se hočem držati mej stroge stvarnosti in se niti dotakniti nočem zadnjih vseučiliških dogodkov, kateri bi se utegnili smatrati kot vnANJI povod k našemu predlogu. Ta predlog ima, kakor smo videli, svojo zgodovino, ima svojo stalno podlago, katera je popolnem neodvisna od fluktuacij na naših univerzah.

Vprašanje je torej, ali naj deželni zbor pozove vlado, da po ustavnem potu preskrbi v Ljubljani slovensko vseučilišče z bogoslovno, pravoslovno in modroslovno fakulteto?

Visoka zbornica! Temu se mora pritrčiti, naj se pri tem zavzame deželno ali narodno ali državno stališče.

Univerza kot najvišje učilišče in semenišče vseh znanosti je dika in dobrota vsakemu mestu in vsaki deželi. (Poslanec Hribar: »Dobro, dobro!«) Univerze odgojujejo in združujejo može, ki zamorejo živeti samo znanosti in ki s svojim delovanjem povzdigujejo duševni nivô cele dežele. Univerze pripravljajo mladino za najlepše državne in socijalne poklice, in če je univerza v deželi, ohranjena jej je mladina in — last, not least — precej kapitala.

Le malo kronovin avstrijskih je tako srečnih, da imajo v svoji sredi vseučilišča, popolna ali nepopolna; to so Nižjeavstrijska, Štajerska, Tirolska in Bukovinska, ki imajo po jedno, ter Češka in Gališka, ki imata po dve univerzi. Zato razne druge dežele, zlasti pa Moravska in Solnograška, že dolgo časa teže vsaj po deloviti

univerzi, opirajoč se na dejstvo, da je Avstrija glede na svoj geografični obseg in konfiguracijo svojo dosedaj vse premalo skrbela za razširjenje vseučiliškega pouka, dočim so posamezne obstoječe univerze, zlasti dunajska, prenapolnjene, tako da svojega namena, ki je posebno zavisen od osebnega občevanja mej učitelji in dijaki, izpolnjevati ne morejo.

Te dežele naj v svojem lastnem velikem interesu posnema naša kronovina (Poslanca Hribar in Lenarčič: »Dobro, dobro!«), naj jih prehitijo in naj univerzo za-se reklamuje zlasti zato, ker ves jug države doli od Kotora pa gori do Gradca ne uživa dobrote vseučilišča. In, gospoda moja, ne bojim se naglašati misli, da je uprav v Ljubljani mesto za univerzo, katera bi lahko služila vsem raznim rodovom in deželam na jugu od nas. (Odobrovanje v središču in na levi.) Nikakor ne bi bil nemogoč način, urediti to vseučilišče tako, da bi se na njem predavalo razun v slovenskem, tudi v nemškem, hrvatsko-srbskem in italijanskem jeziku; nekateri praktični predmeti bi se lahko predavali v dveh jezikih, ostali pa tudi samo v jednom. In taka uredba bila bi eminentne praktične vrednosti za administracijo južnih dežel, katero čestokrat ovira in greni nedostatno izvežbanje v ljudskem jeziku. Ta misel nikakor ni v protislovju s tem, da predlagamo slovensko vseučilišče, kajti tako je nazivamo, ker imamo v prvi vrsti pred očmi potrebe slovenskega naroda, kojega zastopniki smo. Naj se tem potrebam zadosti in nič nimamo zoper to, ako se poleg tega tudi drugim narodnostim zboljšajo razmere, osobito če vidimo, da bi takšna uredba odgovarjala očitnemu ljudskemu in državnemu interesu.

Pogledal sem v učno statistiko in našel, da je bilo v letnem tečaju 1894 visokošolcev:

s Kranjskega	163
s Tržaškega	121
z Goriškega	63
iz Istre	102
iz Dalmacije	166
torej vsega vkupe . . .	615

Ako k temu prištejemo še Slovence s Štajerskega in Koroškega, tedaj vidimo, da, čeprav se ne oziramo na teologe, katerih je samo slovenskih leta 1894. bilo 227, lahko že sedaj računamo s

kontingentom od 600 do 700 dijakov samo za svetne fakultete. Če od tega odbijemo maksimum 80 medicincev in recimo, sto taci, ki bi izven Ljubljane hoteli studirati, tedaj nam jih še vedno preostaje za pravoslovno in modroslovno fakulteto več, kakor pa jih šteje leta 1875. ustanovljena univerza v Črnovicah, katero je pohajalo v letnem tečaju 1894. — 350 dijakov, mej temi 57 teologov.

A ne bom se dalje spuščal v détail. Hotel sem le nekoliko razlogov navesti za to, da imamo naravno zaslombo, ako težimo za univerzo v Ljubljani v imenu Kranjske dežele. Dvomim, da so tako važni razlogi govorili za vseučilišče v Bukovini, torej v deželi ki je le neznatno večja od naše kronovine. Kdo pohaja univerzo v Črnovicah? (Poslanec Hribar: »Židje!«) Izmed 350 dijakov v letu 1894. bilo jih je Bukovincev celih 267, toraj obstoja univerza v poglavitem za deželane. Prepričan sem, in lahko bi dokazal, da nič manj Kranjcev ne imela bi tudi ljubljanska univerza!

In tu pridem do vprašanja: ali je v interesu domače naše mladine, da bi nadaljevala studije na domači univerzi? Moj odgovor je: gotovo, moja gospoda! Vse je lepo, če se reče, da v velikem mestu ima mladina priliko razširiti svoje duševne obzorje itd. (Poslanec Hribar: »V Črnovicah na priliko!« — Poslanec Višnikar: »V Inšpruku!«) Ali malo naših mladih rojakov je, ki bi tudi bili v stanu, izkoriščati velikomestne prilike v svoje vsestransko izobraževanje. Zato, moja gospoda, treba pred vsem gmotno brezskrbnega položaja! In tu vas vprašam: koliko pa je naših abiturientov, da imajo sploh za pot na Dunaj ali pa v Gradec? In če pridejo, koliko jih je, da morejo sploh kolegije obiskavati? Velik del jih ostane sploh doma, na polovičarskem potu. Drugi velik del pa je sicer v kraji vseučilišča, a mesto, da bi pohajal predavanja, pehati se mora s poučevanjem od hiše do hiše ali pa posedati po pisarnah, da vsaj suhega kruha zasluži! Kakšno splošno izobraževanje je to, da ne govorim o socialni izomiki, ki se pa le doseže po rodbinskem in družbenem občevanju, katero pa je tujcu na Dunaju in v Gradcu skoraj nemoogoče. Naša mladina, če se sploh povrne z velikega tujega vseučilišča, rada pride domov polna pesimizma, največkrat potrta na duši in telesu. Naravnost groza pa je, koliko, osobito kranjske mladine zapade za zmerom — sit venia verbo — dunajskemu

molohu! Ali ni škoda te naše dobre in nadarjene mladine, ki bi vseskozi postala vrl naraščaj, ako bi se mogla doma z malimi stroški pripravljati za svoje poklice? (Klici na levi: »Res je!«) Skrbimo torej za domačo univerzo v interesu naše mladine in v interesu dežele, koja potrebuje čedalje več duševnega kapitala! (Poslanec Hribar: »Dobro, dobro!«)

Da tudi univerze po manjših mestih popolnem zadostujejo svojim namenom, dokazujejo najbolj nemške univerze v Heidelbergu, Giessen, Göttingen, v Greifswaldu, toraj v mestih, kojih prebivalstvo se giblje v številu med 21 do 32 tisoč, kojih univerze pa slovó in so jako dobro obiskane. V letu 1896. nahajamo na njih frekvenco od 653 do 1309 slušateljev. Jena, ki šteje prebivalcev dandanes samo 14.000, ima že nad 300 let slovečo univerzo, ki je leta 1896. štela 91 učiteljev in 812 slušateljev. Seveda ni bilo vedno tako. Pred dobrimi 40 leti nahajamo univerzo n. pr. v Greifswaldu z 208 slušatelji, v Kielu s 132, v Rostocku celo samo s 108 slušatelji. Vse to je dokaz, da so tudi v manjših mestih za univerze ugodna tla. Pri tem se pa revni mladini omogočujejo visoke studije in ona se ne pokončuje v tujini fizično in moralno.

Jaz menim torej, da je naravnost naša naloga, nas vseh naloga, delovati za univerzo na domačih tleh.

Ali naj sedaj še mnogo plêdiram za vseučilišče v Ljubljani z narodnega našega stališča? Znabiti bi to celo škodovalo? To ne sme biti! Kdor stvar sodi dobro z deželnega stališča, ne sme je zametati, ako vidi, da ima koristiti širšim krogom in še večjim kulturnim nalogam. To, upam, se zgodi tudi tukaj, upam, da častiti kranjski domoljubi na tej (desni) strani pojdejo z nami vsa pota, ki držé do smotra, do univerze v Ljubljani! (Odobranje v središču. — Poslanec Hribar: »Pričakujemo!«)

Rekel sem pa, da se potezamo za slovensko univerzo v Ljubljani, ker ima v prvi vrsti ustrezati potrebam slovenskega naroda. Nemci, Poljaki in Čehi imajo svoja vseučilišča. Tudi mi Šlovenci smo kulturni narod, ki težimo po najvišji izobrazbi na narodni podlagi, kojoj more podati samo univerza, na kateri se slovenski, če tudi ne izključno, predava. Tudi mi moramo želeti, da naši sinovi morejo živeti zgol znanosti in se posvečevati akademični karjeri. Pravo imamo, da od države, ki vodi najvišje šolstvo, tudi sredstva v ta namen zahtevamo, če tudi smo pri-

pravljene tudi iz svojega primerno žrtvovati. Univerze so pa ob enem državni zavodi, ki nam odgajajo javne upravitelje. Da oni zamorejo zadoščevati svojim vzvišenim poklicem, biti morajo popolnem večji ljudskega našega jezika in sicer zlasti v tisti stroki, katero javno vporablja. To vednost jim pa more in mora dati le slovenski pouk na univerzi.

S to neizogibno dejansko potrebo in pa s težnjo, da tudi Slovenci morejo svoj obolus prinesiti k znanstvenemu zakladu, zarisana je za sedaj naša težnja po univerzi. Zategadelj se omejujemo na tri fakultete, kakor se omejujejo drugod; zategadelj se lahko obdrži kontakt z drugimi univerzami, zlasti nemškimi; zategadelj je na univerzi, kakoršne si mi želimo, lahko prostora tudi za druge narodnosti. Zategadelj smo v tem vprašanju lahko vsi jedini in je narodnost naša le jeden argument več za ustanovitev univerze v Ljubljani. (Odobrovanje v središču in na levi.)

In s tem bodi za sedaj dovolj z narodnega našega stališča!

Moja gospoda! Dejal sem začetkom da tudi državni oziri govoré v prilog našemu predlogu.

Poudarjam to zategadelj, ker je za centralno vlado, in to je čisto prav, merodaven bil zlasti tudi državni interes, ko se je l. 1874. šlo za to, kje naj se ustanovi nova univerza. Mislim, da tudi danes ne najdem nikjer boljše interpretacije državnega stališča, kakor v stenografičnem zapisniku o seji poslanske zbornice z dne 9. decembra 1874. Takrat je naučni minister dr. pl. Stremayr utemeljeval ustanovitev univerze v Bukovini, osobito v Černovicah mej drugim takole:

»Das Land, welches stets treu zu Oesterreich gestanden hat (Bravo! Bravo! links und im Centrum), das Land, welches binnen Kurzem seine hundertjährige Verbindung mit dem Reiche feiert, dieses Land verdient gewiss die Rücksicht, dass auch ihm die Mittel zur Erreichung der höchsten Ausbildung seiner Söhne gewährt werden. (Bravo!) . . . Aber nicht bloss diese Forderung der Gerechtigkeit, sondern auch Gründe politischer Zweckmässigkeit sind es, welche dafür sprechen. Oesterreich würde seiner hohen Mission, die culturtragende Aufgabe in Osten zu erfüllen, untreu

werden, wenn es nicht auf dieses Land, die östliche Grenzmark, volle Rücksicht nähme. (Rufe links und im Centrum: Sehr richtig! Bravo! Bravo!) Dieses Land und in diesem Lande die Hauptstadt und die darin errichtete Bildungsstätte soll einen Attractionspunkt bilden für die fluctuirenden Nationen, die sich dort vereinen, auf dass sie unter dem Schutze und Schirme der Wissenschaft eine Einigung zur höchsten Blüthe geistiger Entwicklung finden. (Bravo! Bravo! links und im Centrum.) Diese traditionelle Aufgabe des österreichischen Staates zu erfüllen, erscheint der Regierung gerade nach dieser Richtung hin als eine wichtige, ja unerlässliche Aufgabe«.

V prostem slovenskem prevodu se to tako le glasi: »Dežela Kranjska, ki se je vedno zvesto držala Avstrije, dežela, ki je pred 15. leti slavila šeststoletnico svoje zveze z državo (Živahno odobravanje v središču in na levi), ta dežela gotovo zasluži, da se tudi njej dajo sredstva za najvišjo izobražbo njenih sinov. (Ponovljeno odobravanje v središču in na levi.) A ne le zahteva pravičnosti, temveč tudi razlogi politične smotrenosti govoré za to. Avstrija bi se izneverila svojemu velikemu poslanstvu, da namreč na jug razširja kulturo, ako se ne bi popolnem ozirala na to deželo, južno marko. Ta dežela in njeno stolno mesto ter bodoča univerza bodi atrakcijsko središče za fluktujoče južne narodnosti (Živahno odobravanje v središču in na levi), da se pod varstvom in zaščitbo znanosti sporazumejo v najlepšem cvetu duševnega razvitka. (Posl. Hribar: »Dobro! Dobro!«) To tradicijsko nalogo avstrijske države naj vlada izpolni ravno glede univerze v Ljubljani, kot važno, da naravnost neizogibno nalogo!«

Da se to čim preje zgodi, v to pomozí Bog, naše delo in sreča junaška!

(Živahno odobravanje in ploskanje v središču, na levi in na galeriji.)

